

ACC. N:R M. 2426
Landskap: SKÅNE Upptecknat av: N Richter
Härad: FROSTA Adress: _____
Socken: ÖSALLERUP Berättat av: Olof Nilsson
Uppteckningsår: 1929 Född år 1855 i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Uppt. rör. Se REG

Sid 1.

Landskap: *Skåne* Socken: *O. Sallerup*Fullständigt namn: *Olof Nilsson*Född den *1855* på *(gård eller by)*

i

Yrke: *F.d. lantbrukare* (socken och landskap) Bisyssla: *Gårds nummer dikes m. m.*Bosatt å följande platser: *Norr ås gammal tillf. Pärup och har*
vistats där alltid. Skåne (socken, landskap, tid)Bor nu *Norra Pärup. O. Sallerup*
(gård eller by jämte postadress)Faderns namn: född i *Bjälkehult. Enevingsen*Moderns namn: född i *Agnes. Andacunnus*

Sedan huru länge är släkten känd: a) fädernet? b) modernet?

Närmare upplysningar om släkten: *Olof Nilssons morfar Nette Nil Pettersson.*
(t. ex. inflyttning, yrken m. m.)Sagesmannens barndom: *(skolgång)*
(skolgång) (sysselsättning, syskon)

Läsning:

(böcker, tidningar m. m.)

Resor:

Har sagesmannen sina hågkomster efter vissa personer? Vilka?

(el. upptecknaren)

Deltagande i föreningslivet:

Förtroendeuppdrag: *Mycket anlitad vid utställning av hemantel o-d.*

Övriga upplysningar: *Har sedan barnsben gått in för sig själv och funstest; ej vidare deltagit i nöjeslivet. Påstods därför ha utgått med 'pysslingar'. - Har varit intresserad av alla slags sinnen, i vilka han sökt inhämta kunskaper genom självstudium. Läser motivering och förklaring av det, som synes egendomligt. Säger ej mera än han kan stå för. Har gjort flera anteckningar p. olika tider. - Ganska döv, vilket dock ej hindrar alltför mycket.*

Död den

(år och dag)

Ant. av

Dessa uppgifter ha insänts av:

William Reichter

(namn och fullständig adress)

H. Torg. 55 a. Lund år 1929.

2420

1

Sid

Systematiskt register:LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

6 B:h Buller i brydestuan nattetid.

- 3 A:c Jättekast mot kyrka.
 4 A:e Skovsnuan.
 5 A:f Bäckahästen och pojarna.
 7 H:a Saga om prins, prinsessa,
 guld-fågel och-häst samt en ulv.
 19 H:k Möller och hans son. och åsnan.
 21 H:k Skämtbrev fr. Jens Anderssa Per
 i Säckareihusen.
 24 I:h Kistebrev: Du lata piga säg.....
 25 I:j Gåtor
 26 J:g Kors, där någon dog.
 27 K:f Ringdanser fr. Ö. Sallerup. /10 blad/.
 36 M:a Sådd: korn, råg, ärter, potatis.
 37 M:c Höskörden: Sista lasset.
 38 M:e Linodling och beredning /4 bl/.
 42 N:a Julaspögen och julagubbar.
 43 S:a Byängelägenheter: ålderman, gemensamma
 papper och redskap, skvaltor, väder-
 möllor. hermantal.
 61 T:f Vårdträd.
 46 U:j Färgning av linne och ylle.

Visor: Härv. Acc. Nr 2427

- I:e Snart är den stora den härliga dagen,
 den dagen vi resa till Kristianstad stad....
 I:f En sed från förda dagar på landet ännu är
 att kardegille göra.....
 " Rocken sorrar, lampan brinner, vinterqvällen
 I: Adam och Eva: O Herre Gud, som i himmelen bor...
 I: Stanna dy yngling och se dig vä före,
 Besinna att leva hur fasligt det är!....
 I: Ung Erik mötte Karin son på skogens öde stig..
 I: Vid 20 år var Neppe i tanke till mig kom
 en pige som jag älska, hon var mig också from...

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Skane
Frosta
O. Sallerups

Gyp N. Richter

2426

Per Olof Nilsson
född 1855

die
Feb

3.

Jättekast

Här lå en stor sten i "Rökärr"- en holms stor sten. Stenen var avlång med fördjupning tvärsöver och runtom. Där hade hossebanden legat, då jättarna slungade den österifrån mot Sallerups kyrka, men den nådde inte fram.

Jättekast

(Att det har funnits och finns andeväsen, okroppsliga väsen, som kan göra, vad vi inte förstår eller kan förklara, det tror jag för min del)

2426

A.C

H.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Skovsnuan

Skovsnuan.

Skovsnuan hon va lik ett baketru på ryggen.
Hennes skratt kunde de få höra, men de va inte många som
sett henne.

2426

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Bäckahästen

Bäckahästen.

Här i Pärup skulle också ha varit en Bäckahäst. På ett annat ställe hade en hop skolepågar varit ute på isen och då fått se en stor grå häst. De klättrade upp på hästen och ju fler de kom på, desto längre blev hästen, så att allesamman fingo rum på hans rygg. Men så var det en påg som sade: "Jesu Kristi kors, de va ett långt horse", men knappt hade han nämnt Kristi namn, förrän allesammans lågo där på isen, och "Bäckahästen" var försvunnen.

2426

B: h.

6

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Buller i brydestuan.

En gång då vi skulle gå hem från en bysamling	Brytning i
1. maj och just gingo över en bro, hörde vi, hur det	brydestuan
"bröt" så skarpt ute i brydestuan öster på, men det var	nattetid.
ingen, som ville gå dit och se, vem det kunde vara,	
ty vi visste säkert, att ingen människa var där vid	
den tiden på dygnet.	

Spåne
Frakta
5 Galloner
1781/29

2426

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

1781/29
Ber Olof Nilsson

Född 1855

H:a

1-12

7

En sannfärdig berättelse om Fogel, Prinsessa och Häst.

Aa 550

Det hände sig en gång, der var en kung som hade tre söner, och så hade han en guldavbild som bar guldblåd, och var natt blev der ett blad borta. Så säger han till sin älsste som, att han skulle passa på i natt, vem der tog det blad. Ja, han satt över avbilden bort emot dag, så falt han i sömn, och om morgonen var bladet lika väl väck. Så sade han till den andre sonen, att han skulle passa på, och det gick lika så. Så sade han till den tredje, och det var den yngste, att han skulle passa på. Han tog en trädpinne med sig och en kniv och ville sitta och tälja för att hålla sig i arbete.

guldapfel
OL

Då det led mot dag kom en grå "Fogel" och satte sig i trädet och nappar på bladet. Prinsen listar sig så stilla bort, får fatt i hal-en av fogelen. Fogeln flög och han behåldt hal-en. Då hade han den att visa sin fader

om morgonen. "Det må då vara en kostbar rede, del ful har, som den har hemtat guldblåd till i så många år", sade fadren, och nu skulle sönerne ut att leta efter den ful. De fingo då mat och pengar med och följdes så allt ut i vida världen, men då de kommo ut i skogen skildes vägen åt och bliver i tre vägar, och så ville de var gå sin väg, men förrän de skildes åt, stack de var sin kniv in i ett trä vid vägen. Det skulle vara ett tecken för de andra, att den som kom först förbi träet igen och hade fulen med sig, han skulle ta sin kniv ut af träet igen.

Den yngste, som hade halen med sig han gick nu sin väg. Han kom långt in i en tät skog, och där stod en Ulf tätt före honom, och han tänkte: "Det är rent för galet, jag törs inte gå omkring den, och ej heller törs jag gå tillbaka." men så sade ulven: "Kom, du kan ju sitta på min rygg. Jag vet nog var du skall hän". Och prinsen tänkte: "Det må nock vara en sjelder ulf, medan han kan snacka". Så satte han sig på dens rygg, och ulfen språng med honom mångfaldig mile med honom till de kommo op på en stor backe. "Stå nu op på min rygg och om du inte kan se en stjerna i öster". Jo det kunde han. "Der skall vi nu bort", och så lopp den med honom till de kommo derhäm. Det var ett slott. Der skinde så starkt och der var en skog dervid. Så säger gråben: "Nu vill jag bli-
va i denna skog, så kan du gå op och giva dig ut för en fule-

fångare, ty deras fulefångare är död. Ja, han gjorde så, och då han kom upp på slottet, så var det täckt med guldblåd, som fulen hade hemtat. Ulfen hade sagt till han, att han nog kunde känna fulen, där han hong i ett guldhús. Och när de sof allesamman skulle han taga fulen, men han skulle inte ta buren med. Han fick då också allting att se på stället och deribland fulen och annat. Medan de sof allesamman tog han sig för att vilja ha fulen, men så syntes honom vara orimligt blott med en ful i sin hand, och han tog då buren med. Den tid han kom på trappan, tog fulen till att sjunga, så det genljöd i hela gården, och vakten kom och grep han och han blev kastaad i det djupaste fängelse. Kongen kommer till han om morgonen och spurger han, hurledes han tordes understå sig att stjåla en sådan ful. Ja, han bad om förlåtelse. Det var då riktigt nog felgjort, och ville kongen icke benåda han, blev det galet. Konungen svarade: "Det är också detsamma. Der är en kong i det andra konungariket, som har en häst med vartenda guldhår. Kan du skaffa mig den, så skall du få både fulabur och många tusen till." - "Jag skall göra min flit", sade han, och på de ord fick han sin frihet och gick ned till gråben. "Kommer du nu"? sade gråben. "Hvar blev fulen af?" Å, den ful tör jag inte ta i." - "Du skall intet ljuga för mig. Jag vet det gott. Jag hörde nog den tid fulen sjöng, och de kommo och grepo dig, för du lydde mig icke. Nu är det lika så godt, jag river dig ihjäl och spisar

dig till middag!" - "A, nej, der kan bliva råd ännu. Ja, vad är det?" - "Det är en kong i det kongariket, som har en häst med vartenda guldhår. Kunde jag skaffa den, så kunde jag få både ful och bur o många pengar till." - "Ja, sitt^{se} upp på min rygg då."

Så lopp den med han igen, till de kommo till det kongariket och slott och der var också en skog vid. "Nu vill jag blifva här:" säger ulfven, "medan du går upp och gifver dig ut för en hestedoctor. Deras hästedoctor är död. Så ser du nog den häst, och när du ser, att de andra sofva, kan du nog taga den, men du må taga den i bara grimma! Du må varken ta sadel eller betsel med!" Han gick därupp och fick tjänsten. Han såg hästen och fick sådan lust för den, och der hängde både guldsadel och betsel vid den. En natt de sof, ville han prova sin lycka och tog hästen, men så syntes han orimligt att rida på en sådan häst utan att ha varken sadel eller betsel, och så tog han dem med. Då han kom på trappan, tog hästen till att vränga, så det genljöd i hela gården, och vakten kom och grep han, och han blev kastad uti det djupaste fängsel. Kongen kom till honom om morgonen och sporde han, hur han torde underkasta sig att stjäla en sådan häst, der ej var make till i mång'land. - "Jo, han tillstod, det var ett stort fel, men led på kongens råd. - "Det kan nu vara detsamma", sade kongen, "der som du kan göra mig en tjänst. Det är

en kong i det riket, som har en prinsessa. Kan du skaffa mig henne, så skall du få både häst o sadel o många 100 Rdr. till."

Ja han skulle göra sin flit. Han går ner till gråbem igen.

"Nå, kommer du nu.? Var blev hästen af?" - "A, den häst tordes jag icke ta." - Jo, jag vet det godt. Jag gjorde nog den gång hästen vränskte, och de kom och grep dig, för du lydde mig icke. Nu är det likaså gott, att jag spisar dig till middag." -

"A, nej, låt mig lefva! Der kan ännu vara råd. Jo, der är en kong i det kongariket, som har en dotter. Kan jag skaffa henne, kan jag få både häst o sadel o betsel med o många pengar till." -

"Ja, sitt så upp på min rygg då..."

Så lopp ulfven med han igen till den tredje kongariket, och der var så en skog vid slottet. o i närheten av slottet ett svart, stort träd. Då de kommor till detta stora träd, säger ulfven: "Nu skall du skynda dig, för nu är kl. 7. och nu kommer hon med sina sju möer, o de ha var sin kittel o vilja ut att hämta killevatten, så kan du nog känna henne framför de andra. Så skall du bocka för henne och be, om det är tillåtet att tala ett par ord med henne mellan fyra ögon. Hon blifver snart vänlig och säger ja. Så vill jag skyla mig vid detta stora trä." Han gick också, och då kom också strax hon med sina sju möer. Han bocka för henne och bad, att han måtte få tala med henne mellan 4 ögon. Ja, hon bad han strax up o de 7 möer gick litet från vägen. Förr'n hon visste av det,

då han stod och talte med henne, grep han henne och lopp med henne till ulfvenåterfärden.....
kastade henne på ulfvens rygg o satt själv upp också, och ulfven sprang med dem så länge, till de kom till det slott, der hästen var i o till den skog, som der var. Ulfven säger till henne, att om hon ville vara dem trogen, så skulle hon få en häst med guldhår, som hon skulle få sitta på. Ja, säger hon, där var ingen hon hellre ville ha än prinsen, o hon skulle nog vara dem trogen. Så går ulfven sig till en jungfru, och prinsen spatserar uppåt slottet med henne. Der blev en stass o der var aldrig att tala om med den främmade prinsessan kommed. Hon fick häst med guldsadel, guldbetsel och många pengar till. Hon rider ut i skogen till den riktiga prinsessan och säger, att här är en häst, vars like icke finns i verlden. Den ville han förära henne att rida på, o de blev der öfver natten uppe på slottet der fick prinsessan, som ulfven hade gjort sig till en kammare, o då det blev natt gjorde prinsessan sig till en mus o lopp ut genom ett litet musahål o kom till dem i skogen o så var det gråben igen. Prinsen satte sig på gråben igen o prinsessan på hästen o de redo raskt.

Då kommo de omsider till den skog, som låg vid det slott, der fulen var. Gråben gjorde sig till den stedselige häst o prinsen rider uppå slottet på den. Hvad der icke vatt

stass med prinsen, så var denna vid den stadseliga häst, vars like fanns icke i verlden. De tog mot prinsen, så det var en lyst. Prinsen fick fulen med guldhuset o många 1000 Rdr. till. Hästen blev satt i ett stall o prinsen reste ut i skogen igen till prinsessan o blev i skogen dagen öfver till natten. Så gjorde hästen sig till en mus, lopp ut af ett musahål och kommer ut i skogen till dem. Det var då gråben igen. Prinsessan red på den stadseliga häst, fulaburen hängde vid sidan o prinsen red på gråben.

Så redo de raskt väck igen, till de kom till den skog, der gråben kom till prinsen. "Här är det ställe, der jag kom till dighär, ska vi också skiljas igen, men nu skall du lofva mig, att du varken vill vila eller sofva, förr'n du kommer hem, för då går det galet med dig. Han sade, ja, det skulle han nog lofva. Då han kom till det yttersta av skogen, kom han också till det träd, der de hade satt deras knifvar, då de skildes åt. Han tog sin kniv och for vidare. Han red o han gick, så blev han de så förskräckeligt sömniga begge två, att hon säger, om de icke kunde lägga sig ned så mycket som ett qvart, för nu hade de icke sofvit så många nätter. Ja, låt oss det, säger prinsen o de bandt hästen vid ett trä o lade sig ned i gräset i hvarandras armar, o de sof mycket godt.

Nu kommo så hans bröder o såg att hans knif är väck

Alltså visste de, att han hade funnit fulen, så hade de icke något att gå efter, så ville de då resa hem bakefter han. Då de kommo lite bort funno de han der stod den stadse-
lige häst o fulen hong vid sidan o der låg den dejelige prinsess. Se, han har legat gott, sade de, så blevo de eniga om att slå honom ihjäl o taga det han begat. Det gjorde de också o reste med fogelen, prinsessan o hästen hem till deras fäder och säger, att de bergat allt detta. Hästen satte de in i ett stall. Han varken åt eller drack o var färdig att slå stallen ned, så galen var han. De visste att fulen var van att sjunga mycket bra, men den sjöng aldrig. Den satt som han ville sörja sig ihjäl. Prinsessan hade fått ett smukt kammer anvist, men hon satte sig vid fönstret och gjorde icke annat än såg utåt fönstret och grät. Här visste då gråben nog hurdant det var gått till och ville då da prinsen hem o dem. Och vad han gjorde ved han eller icke, det vet jag ej, men han fick honom då till lif igen. Prinsen han reste sig i vädret och ref sig i sitt hufved och visste icke hvar han var. Gråben satte sig något från och ville se, vad han ville taga sig för. "Du lydde mig godt som jag sade dig, sade gråben, nu vill jag rifva dig ihjäl, för nu kan intet mera hjälpa. Du har aldrig velat lydt mig och det vill du då heller icke ännu."- "A, , jo, bad prinsen. Låt mig behålla lifvet! Jag är tillfreds, om jag än skall gå och bettla mitt

15
bröd, så skall jag komma till dig med det halfva, när du blott vill låta mig behålla lifvet". - "Ja, då du beder så nödelig om det, så skall du ha lof att behålla det. Men så skall du skynda dig hem, för det är icke gott med dem, som dina bröder kom hem med. De äro färdiga att dö af längtan.". Och så förtäljde han honom, att hans bröder hade slagit han ihjäl och voro besta hem med det de hade bergat. "Och när du nu kommer hem, så kännen de dig icke, för du ser så illa ut, sedan du har varit död. Så gifver du dig ut för en hästadoctor, och så går det nog för dig sedan av sig själf, att du får prinsessan. Men så skall du lofva mig, att du vill komma här ned till mig din bröllopsnatt med den knif i din lomma."- Ja, säger prinsen o han reser. Han kommer hem till sin faders gård. Der var ingen, der kunde känna honom. Så gifver han sig ut för en hästadoctor. "Det var då riktigt rart", säger kongen för de hade en häst, vars like var icke i all verlden, men han ville varken äta eller dricka, sedan han fått den, och ingen komma in i stallen till den. Den var färdig att splitt-ra sig själf o stallen. Det skulle då vara en underlig sjukdom, när han icke skulle kunna kurera den, säger prinsen. Strax han kom in i stallen, begynte hästen också att sparka och slå, men så snart han hörde att prinsen snacka till den stod den så spag o så stilla, att kongen o allesamman kunde gå opp till den o klappa den samt gifva den äta o dricka.

Då nu hästen var kurert, blev kongen så förnöjd och säger, att då han nu var så lyckelig, att han så snart kunde kurerat sin häst, så hade de en ful, som var den bästa ful ättel-sjungali all världen. "Jo, det skulle nog vara underligt, om han icke skulle kunna kurera den," säger prinsen. De viste han då upp på salen, der fulen hang, och så snart fulen hörde prinsen, sjöng den så det skallade öfver hela gården. Konungen faldt uti den djupaste förundran och säger, att de hade ännu en ting i gården, och det var en prinsessa, som hans söner hade haft hem från främmande land, och hon gjorde icke annat än såg utåt fönstret och gret. - Så följde de han ut på de sal, der hon satt. Så snart han kom inför dörren, sprang hon ned af förhöjningen, der hon satt och säger: Att der kom, den hon hade rest med, och den hon också ville ha. Konungen tänkte något på detta. Han sade, att han kände något till han, men prinsen sade: "Ja, jag är likaså Eder son, som de andre äro. Det är jag som hemtat både fogeln, hästen och prinsessan."

Kongen ville då veta besked, om hur det var gått till, och det kunde han nog förtälja. Det var icke sådant som de andra hade sagt. Så förtäljde han också konungen, hur han hade lagt sig till att sofva, då han var trött av resan och hans bröder voro komna och hade slagit han ihjäl. Hans bröder blevo kallade in och måtte också tillstå, att det var så det var gått till. De fingo nog straff, men ändå icke så mycket.

Så skulle han också gå prinsessan. Det var hans närmast till. Hans bröllopsafton huskede han då på, att han skulle ned till gråben. Han tog sin kvif i sin lomma och gick ned till den, och den satt ganska riktigt på och vänta på han.

"Nå, kommer du nu?" sade ulfven, "och är det gått dig väl?"

"Jag i dag haft bröllop." - "Nu skall du skära mitt hufvud af och sätta till hals och skära min hals af och sätta till hufvudet", säger ulfven. - "Nej, det kan jag ej göra, för det du vatt mig för god till det" - "Ja, der som du icke gör det, så skall det blifva lika så galet med mig som det var, då dina bröder slog dig ihjäl och var resta med allt det du hade." -

Ja, så måtte han då vill att göra det. - Så snart som detta var beställt, blev det den vackraste prins, som man ville se, ock så följde han med hem på slottet. Då han kom hem kände

kongen han, att det var arfveprins till riket och kongen blev hatt förskräck, då han såg honom för hans yngste son, den skulle ha riket. Men den främmande prins sade, att det kunde vara detsamma med riket, för hade han icke varit så hade kongens son icke fått det han hade fått, och hade kongens son icke varit, så hade han icke blifvit frälst, säger den främmande prins. Ock så lefvde de så samman, att prinsen tog sig ingenting för, förrän han hade sport Prins Gråben till råds, och de lefvde sådana med varandra i många många år, och det var

2426

12.
18.

så godt som det kunde bli. De lefver sådana med varandra den dag i dag är - tror jag.....

Denna viktiga och sannfärfiga historia är värd att taga upp och lägga den på hjärtat och den allvarligen begrunda.

(Avskrift efter Olof Nilsson)

Pärup d. 4 Jan. 1872.

Norsk

W. L.

2426

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

1.
H.K.
19.

Berättelse om "Möller och hans son".

"Möller och ha
son!"

Möller och hans son drefvo deras åsna till ett markhad i närheten för att sälja det. De hade icke gått långt, förrän de mötte en flock pigor, som kom hem från byen sladrande och leende. "Si där", ropte en af dem, "hafven I någon sin sett sådana tossar att traska hen åt vägen till fots änskönt de kunde rida!" Och då den gamle mannen hörde detta, bad han rolig sin son att sätta sig upp på åsnan och gick själv bredvid sidan. Snart efter kom de till en grupp av gamla män, som står i allvarlig samtal. "Se där," sade en av dem, "det bevisar, vad jag just nu vil- le säga, vad aktelse visas mot ålderdomen. Ser du, att denne unge skalk rider, medan hans gamle fader må gå. Stå op, du slubbert, och låt den gamle man vila sina trötta lemmar!" Därpå lär fadren sin son stiga af och satte sig själv upp.

På detta sätt voro de icke långt komna, förrän de mötte ett selskab af qvinnor och barn. "Ej du gamle dafne knekt", skreko de på en gång, "hur kan det falla dig in att rida på djuret, medan den stackars dräng med knapp möda kan följa efter!"

Den skicklige Mökler tog strax upp sin son bakpå. De hade nu nästan nått byen. "Hör en gång, min bästa vän", sade en man. "Är detta djur ditt eget?" - "Ja då", sade Möller. - "Å, man skulle icke ha trott det, sådant som du belägger det. På min tro I både föra er bättre i stånd till att bära det stackars djuret än djuret kan bära er".

"Det som du behagar", sade Möller, "vi kunna ju försöka". Då stog han och sonen af, bandt åsnans ben samman och försökte nu till hjälp af en stång på deras skuldror att bära det öfver en bro, som drog åt byen. Detta var en så morsamt syn, att folk i hopatal lopp ut för att skratta deråt, intill åsnan, som icke kunde tåla detta stoj sparkade, och det tåg, som det var bundet med gick itu och så faldt det i floden. Förargad och skamfull skyndade den gamle mannen sig hem det bästa han kunde. med overbevisning att han ved sit försök att göra alla tillpas icke hade gjort någon till mätta och på köpet miste han sin åsna.

2426

1.
H.K

21.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Ett bräf från Jens Anderssa Pär i Säckarei-husen.

Goda mitt härskap, nu ska ja bara ta me en pris
snus, sin så ska ja la höra nona inträsanta berättelser.
Ätte som ded e på den lejen ad bönnerna borja o bläj so
knudeda, o di skriva i tidningarna-ad en an kan inte va så
go som en an, så vel ja osse ha en finger i söed, Hvarföe ja
skickar Herr Kapten ista tör denna lilla strof som ja i
dasatte me te o skriva i stället for o kjära mögäckja te
Presten, jag har myss sett en Bonne i östergöllen beklava
se i tidningarna för denna forfaselit håra pengakniba vi
ha, får om ja ska sirent ud, så e här sodan pengakniba, so
här ha inte vad varre sin jordens skabelse, so om ja ska
si ränjt ud så ha ja po flere månader inte hått ett ron-
stecke i min lomma får än i sistens å gångana ja sålde ja
sålde nona tynger Havre, som ja skolle ha te o betala skat-
ten o kommenalen o alla mina fyrkja, o sen te o slå i halsen

på Presten, o de tänkja rejt på o krängja sjenged av bonnen om di kona, o di konainte få nock ändon te de fattige o te skohemästarna o allt aned mäg ja ved ente had de kallas får nåd får rättnu sa får en gi bort had en ha, bo sä, o jor, o kreg, o kvinjan o glöttana må te på kjöbed. Ja hade nästan tänkt o lad min hafre aged på jernväjana te Helsinbor, men som de i Lanskrona, o Malmö betalte mäjr for Hafren än i Hälsingbor, så to ja me te o kjöra did mä dän, men ded anka ja nästan, får min Hafre väjde regalt ti pong, o ja fick inte mäjr än sejs Rdr. tyngan, o så miste ja tå kapper po tyngan, som di toc bort mä sina strag som di satte i måled. Här hömma vänta di på kri, o di sia i tidningarna ad våra komma osse ud å kri te framtien, for te o hjelpa dansjana som komma i kniba for ryssjana, o de vare rätt bra mä kri får do finge med fint folk som inte vela arbeja komma ongan o här ä folk nock indon, fårr de som inte vela lya far o mor di får lya trommor å kalsjing. O alla våra påga ha gid se te skarpskyytter, o de äxera o gå på so med de kona, o herr kapten o ristatör ska inte tro ad våra svejsa påga e nona buskajensa udan ded ä rälia tappert folk som kona fägta o slå larm o ded så ded dönar ätte, får om fännen skolle komma te byalé älla tyssjahusen, so gina dedärnade skarp-skytterna dom som sia: "Omijen mä jer jera möghonga".

O vi ha osse fåd vassen meed välskabad sjongförening bo
dränja o pigor de sjonga so grant som ded vore Himmelems
fula, ded va liasom ja hörde en lyng svin, so grant pebo de,
o ja tytte nästan som ja hörde min svartbältade ornagris
som hade ded klaraste lyed i häjla byen.

O vi hade ottesång här i kjarkjan Julia da, å när ja så de
månge gamle käringorna gräda, så hade ja nästan tänkt o
gjort dedsamma, so rörande o mavaster va den gräjdän.

O vi hade osse fåd vass en säjs, sju påga som lärt se te
o bläjsa i trumpet, långa konstia mässingstudar, o ded
löder so grant so ja kan inte la blej o tänkja på min lille
Jens no han blåser i studahorned fårr fåren, o ded löder so
grant så ded lötter i tärna på me når ja höre de. Nu har ja
inte mejr o si dinne gången udan en ljuseblå hälsning te
qvingan där hömma o te alla glöttana o sin frå mesäl o sin
frå mor mä te på kjöbed.

Kuskens trädgårdsmästare ifrå Vallse.)

(Avskrift efter handskrivet ark.

2426

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

J: h.
24.

Kistebrev.

Sagesmannen omtalar, att han för länge sedan såg
ett kistebrev, där det var avbildat en sugga, som satt
och spann. Därunder stod:

Du lata piga, säg
har du ej læst att spinna?
Se svinen om din plikt
så vackert dig påminna!
Hur kan du utan blygd
på svinakräket se?
Må därför till din dygd
dig bättre nu bete.

Kistebrev

2426

LUNDS UNIVERSITET
FOLKMINNESARKIV

J: g
25.
)

Gåtor:

Gåtor:

1. Litet som en lus
brunt som en mus
grönt som en äng
blått som en duva
vitt som en svan.

Vad är det?

/Ett linfrö/.

2. Fyra vida vattrar
två svarta tattrar
en höbuss
och en svissvass.
Vad är det?

/En man, som körde
ett par svarta hästar/
för en vagn.

2426

J: g

26.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Kors, där någon dog

Förr var det kärr överallt, så det var lätt att sänka sig, då man skulle gå fram markledes. En påg från Venaröd dog just i Sigfrids kärr, och på den platsen reste man upp ett kors. Jag minns mycket väl, att det stod kvar, under min tid.

Kors, där ngn
dog

2426

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

K:f.

27

Ringdanser fr. Ö.Sallerup. Frosta hd.

1. När jag går till vännen lilla
Då är jag så nöjd och glad.
Då går jag så tyst och stilla.
Dit går jag hvarenda dag-
Dit går jag, dit går jag,
dit går jag hvarenda dag. ♪

När jag går
till vännen

2. Se, står du här i ringen och ser uppå mej.
Så räcker jag dig handen, kom valsa med mej!
Galopp i båda två. Galopp i båda två.
Galopp i båda två! Galopp i båda två! ♪

Se, står du här
och ser uppå..

3. Jag gick mig ut, uti ett ett beslut, uti tankarna fulla
till att söka mig en så hjärtelig, den jag kär mände hålla.

Jag gick mig ut

Kom flicka lilla mig skall du ha! Säg var har du gjort av ringen?-

-Räck mig hñt din hand, och ta mig så i famn
tala om det för ingen! /

4. Säq, säq så får du mig, och får du mig, så står du dig!
Och vill du inte ha mig, kan en annan ta mig.
Sen kan hvar och en va god för sig. /	<u>Säq så får du mig....</u>
5. Se opp o hoppa! Stå ej o dra dig!
När du blir gammal, vill ingen ha dig.-
Sitta i en vrå. Det kan du väl få.
Men mitt unga hjärta får du ej ämdå. /	<u>Se, opp o hopp</u>
6. Der gingo ett herrskap i skogen, trall
De voro så våta om skorna, trall.
De fria för tusen riksdaler, trall.
Så egde de knappast en daler, trall.
Si, korgen jag dig skänker, trall.
En annan jag påtänker, trall
Jag är så hjärtans förnöjd o glad,
för när ja friar, så får jag ja.	<u>Der gingo ett herrskap i...</u>
7. Handskarna du gav mig, de gick inte på mig.
Vill du inte ha mig, kan en annan ta mig.
Säq strax, om du vill ha mig!	<u>Handskarna du gav mig....</u>

2426

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

3.
29.

O får du mej, så står du dej.
Så står du dej, så står du dej.
Hvad skall jag dig gifva,
Om du min vill blifva.
Hvad skall jag dig gifva,
Om du min vill blifva?
Mitt unga lif, det må du ha.
det må du ha, det må du ha!

8. Uti denna ring går jag omkring.
Jag nickar på dej, men tager dig ej.
Jag bjuder uppå dej. Kom valsa med mej!
Trall.

Uti denna ring

9. Gå o sök upp din kusin!
Ta den i armen och kastan in.
Dansa lilla lilja under noten!
Spara inte skoen under foten!

Gå o sök upp
din kusin....

10. Aldrig har jag haft så rolig kväll,
sen jag i verlden börjat fria.
Ack, om jag kunde den vännen få,
som jag så länge förbidat.
Tag, tag den rara! Låt sen alla andra fara

Så tager jag min vän i famn. Så reser vi till Skara.

O presten han skall viga oss ihop

o klockaren skall sjunga amen.

och kyrkestöten skall ge ett rop,

att vi ä komna samman.

Mitt vackra barn. hvad har du gjort?

Du ser mig så oskyldig vara.

Det enda felet, som du gjort,

det du har älskat andra.

Tag mig i famn! Giv mig en kyss!

Så skall allt förlåtet vara,

o aldrig skola vi glömma bort

biskopen uti Skara!

O aldrig skola vi glömma bort

biskopen uti Skara.

11. Det var en dager, jag var så gläder
uti min faders örtagård.

Ja, der var rosor i långa rader.

Ja, der var stora, ja, der var små.

Ja, der var röda, hvita, gula, blå

och en av dem jag mig taga må.

Sen jag min vän uti famnen tager

och sen så dansa vi på golvet.

Det var en dager

12. Rabbeleka, bom, bom, bom!

Rabbeleka bom, bom

Vill du gifta dig så kom, kom, kom!

Ja, men vill jag så, ja men, vill jag så
ja men, vill jag så. så, så, så, så, så, så, //

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

13. Kom, kom du fager unger sven!

Kom, kom fager

och för oss båda i dansen!

unger sven.....

Den ene gifver jag en korg,

den andre sätter jag i min borg.

Ja, här finns glädje o ingen sorg.

Ty här skall bröllopet stånda. //

14. O kan intet jag få bli din lilla vän?

O, kan jag intet

o vän. o, kan intet jag få bli din lille vän!-

få bli din lilla

Kom i min famn o bli min vän!

Får jag en kyss, får du sju igen!

Kom i min famn o bli min vän! Trallilallalla. //

15. O hade jag tionde fullt af gull,

O, hade jag ti-

ja, fullt av gull, ja, fullt av gull.

onde fullt af...

Så faller jag neder så kärleksfull

för aldra kärasten min

Trallila, tral. tr. tr. tr.

Så faller jag neder så ömhetsfull

för aldra kärasten min. Trallila:.....

2426

82. 6.
32

17. Kom i min famn, min vän! och bli min maka!
Nu har mitt hjerta git mig dig tillbaka,
förty jag finner, att det är omöjligt
att lefva lyckelig förutan dig.

Kom i min famn....

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

18. Se, utaf alla, som finns i ringen
jag vill ha dig eller också ingen.
Förty jag finner, att det är omöjligt
att lefva lyckelig förutan dig.

Se, utaf alla, so
finns i ringen

19. Inte tror du, att jag går o friar
fast jag går och ser mig om.
Nej, mina vägar går till andra byar.
Si, der är vännen, som jag tycker om. Trall, -trall.
Nej, mina vägar går till andra byar,
si, der är vännen, som jag tycker om.

Inte tror du att
jag går och friar

20. God afton, du min lilla vän!
Hvar har du vatt i denna qväll?
Jo, jag har vatt hos vännen min,
den, som jag håller kär! Trall. trall.
Jo, jag har vatt hos vännen min
den som jag håller kär.

God afton, du
min lilla vän...

21. Morses lilla kråka, skulle ut och åka,
men ingen var, som gärna ville köra.
Och därför bar det hit. Och därför bar det dit.
Och därför bar det ner i diket. //

Morses lilla krå-
ka....

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

22. Denna lilla stuga, står i ljusan låga.
Alla ljusen brinna klara.
Hej o hoppсан! Lika gott сан.
O inte gifter jag mig än så brått сан.
Hej o hoppсан! Lika gott сан.
O inte gifter jag mig än så brådsann

Denna lilla stu-
ga.....

23. Si, gossen uppå berget stod uti det strida regnet
Flickan uti dalen gick, uti den gröna ängen.
Ängen grön, flickan skön!
Gossen full af kärlek!
Flicka lilla! Kom till mig!
Och trohet skall du finna.
Gossen tänker gifta sig
och flickan blir hans qvinna.
Kysser du mej, klappar jag dej.
Det skall du förnimma.

Si, gossen uppå
berget stod....

24. O är det du? O ja! Det är jag.
Kommer du nu? - O, ja. Det gör jag!
Vill du ha mig? - Ja, det vill jag!
För du är så snäller.
(Dans o trall likt föregående).

O, är det du?.....

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

25. Nu är det jul igen, och nu är det jul igen.
Och julen varar väl till påska.
Och det var inte sannt. O det var inte sannt.
För deremellan kommer fastan.

Nu är det jul igen..

26. Uti en äng stod en gammal lada. Trall
Uti en äng stod en gammal lada. Trall.
I denna ringen dansar fem och tjugo par.
Ingen älskar jag mer än den jag har.
Ingen älskar jag mer än den jag har. Trall.

Uti en äng stod en
gammal lada.....

27. Se, se! hur flickorna de rumla
Se, se! hur glaset de stå tomma!
Vill du bli min vän, skall jag följa dig hem!
följa dig hem genom lunden.
Vill du bli min vän! skall jag följa dig hem
följa dig hem genom lunden.

Se, se, hur flickor
na de rumla

28. Stjernorna blänka på himmelen blå.
 O, vackraste flicka! Hvi suckar du så?
 Ej valsen så nätt uti sväfvande ring.
 Denna valsen är kändert hela landet omkring.

Stjernorna blänka

35

29. Ut i lunden gröna, der gingo vi.
 Der fingo vi se den. Der hittade vi på den.
 Se du, jag har fått den.
 Se, du, jag har fått den. Se. du jag

LUNDS UNIVERSITETS
 FOLKMINNESARKIV

29. Flickorna som i ringen står
 de tänka som så
 en fästeman få.
 O vill du bli aldrig kärast min
 Så bjuder jag dig uti valsens ring.

Flickorna, som i
ringen står... ..

30. Skaffa dig en maka. Den dig ej försaka!
 dansa du med flickor små, allt hvad hjertat
 kan förmå. för rosor och pioner.

Skaffa dig en maka

31. Kom vackra! Kom sköna! Kom valsa med mej !
 Den gylde kransen, den gifver jag dej.

Kom vackra, Kom

VÄND

Skäre
Frösta
O Sallén
juni 1929

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

2426

Mydas W. Richter
Parias Olof Nilsson
Gödd 1855

Mia
36.

Sådd.

Korn: 6-radigt korn odlades mest förr i tiden
och skulle sås den 5. juni. eller också när ekelövet
var stort som musaöron.

Råg: Då odlades mest vårråg.

Ärter: Skulle sås i nedan, helst tre dagar
innan nytändning.

Potatis: Skulle sättas i nedan, jag tror på
Potentiadagen /19 maj/.

Sådd.

Korn.

Vårråg.

Ärter.

Potatis.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

2426

M:c
37.

Höskörden.

Sista lasset.

Den siste hötussen av det sista lasset skulle
kvinnan ta och kasta in på logen, då skulle det bli
många gummelamm det följande året.

Plan

Linberedning:

När mannen sådde lin skulle kvinnan "fjära" åt honom för att han skulle se, var han sått, och så att det skulle bli god tur med linnen. Linet skulle sås en av de tre "tolinorna" d. 18 Erik, eller Karolina eller Vilhelmina :kallade: 1., 2. och 3 tolinan. Såddes det inte då, så blev det ingen tur utan bara måstör och dåligt lin.

På slutet i oktober, då linet "blett ryckt" och "rötat" skulle en man från varje ställe samlas och laga brydestuan. Den tälde ju tillsyn varje år, än behövdes taket lagas, än var det något annat, som fattades. Så skulle det Brydning.
Då de skulle bryda skulle de börja var sitt år i "lavet" (laget). Stugan skulle uppeldas och torkas nästan ett dygn i förväg. Så skulle den svalna, till kvällen, då hören sattes in av dem, som rådde om den. Laget hade en gammal

Linberädning

Sådd.

käring, som torkade hören. Henne kallade de "Torrebarr".
Hon skulle kölna (elda) om natten och litet om dagen,
men då fick hon ligga där ensam och se till elden. Vid
10-tiden skulle hon sluta upp och låta det svalna till kväl-
len. Sen skulle en man från varje ställe, som hade hör, kom-
ma dit till brydestuan. Så skulle de ha ett par flickor till
"sammanbrydeskor". I skymningen samlades vi, och vi karlar
fingo en sup, innan vi började. "Torrebarra" tog en famn "Torrebarra
hör och kastade ut i skjulet, där vi togo för oss lagom
mycket, resten samlade hon upp igen och lade in i stugan.
Hon skulle passa upp, så att vi jämt hade torr hör hos oss.
Så brödo vi 12 - 15 omgångar - allteftersom "de hade möed te
och ^{wa}gängda te", och sedan skulle vi ha "nöttamad". Var fem-
te omgång skulle vi dricka. - Till "nöttamad" fick vi "Nöttamad"
en skiva fint bröd (ty siktebröd skulle de alltid ha, då de
brödo, även om annars aldrig hade det), en bit ost och ett
par redia supar. Man skulle även ha smör på brödet, vilket
man inte brukade annars i vardagslag. Här i Pärup bakes
stora kakor, så vi fingo var sin "runtenomsskiva" men i
Bessinge bakade de särskilda "bullar", så att v.o.en fick
var sin.

Efter "nöttamaden" skulle vi ligga en halv timme
under "pallen" ini brydestuan och hålla väsen och skoj

och sjunga visor därinne i mörkret. Hett var där, så det förslog, men det kunde ju nästan behövas, för det var ju långt fram på hösten och kallt ute.

Då halvtimmen gått skulle man ut och bryda igen och det med fart. Innan hade vi alltid brutit något mera än hälften, så nu hade man bara kvar en 7 - 8 omgångar. Töserna, sammanbröderskorna, hade inte så värst mycket att hitta på, men de skulle ju vara med, De skulle göra hören finare, om inte vi karlar hade gjort det riktigt i ordning, och binda ihop hören i lagom stora "händer".

Då vi avbrutit allt, skulle nästa man i ordningen vara till reds med sin hör, och då vi "räknat upp" det linna som vi brutit, skulle vi hjälpa honom att sätta in hans hör i brydestuan. Klockan var nu mellan 9 och 10, och det var mycket skunt, så det var bra få hjälp med detta arbete. "Torrebarra" fick stanna kvar så länge någon hade hör kvar att "torra".

Hören lastades nu på vagn, och vi åkte hem till gårdem, som ägde den. Här bjöds på full måltid : risengröt, stekt fläsk och bruna bönor, kokt fårkött, smör, bröd och ost,; dricka och några supar. Det var ju på sätt och vis "gille", men vi roade oss inte med lekar och dans och sådant utan då vi pratat någon stund, och klockan blivit framåt 12 gick var och en till sitt. I Boarp bröt de om dagen och

började kl. 1. Jag var med på flera ställen och det var mycket bra, då man kunde komma tillbaka tidigare, ty vägar-
na voro oländiga och svåra att ta sig fram på. Jag försökte också att få dem att göra det här i Pärup på dagen men lyckades blott en gång. Det var ju mest ungdom, som bröto, och de tyckte det var roligast om kvällarna.

På samma ställen "skätte" de i stugan på dagarna, men här i Pärup gjordes det hemma. Många hade själva ,åt-
minstone på senare tider sin egen "brydestua" eller rättare
grop. Jag hade en sådan här hemma, som jag grävt utmed en
stengärdesgård och lagt stakar över. I gropen eldade man
och lade hören ovanpå stakarna, men den blev inte så jämnt
torr som i brydestuorna, där värmen stängdes in bättre.

Om det var någon utom "lavet", som ville bryta i
stuan, så gick det att hyra den för dag, och jag tycker mig
minnas, att de fingo betala 50 öre om dagen.

2426

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

4. a
42.

Julaspöge och julagubbar.

Förr skulle ungdomarna klä ut sig till jul och hålla väsen hos naboarna. De skulle supa, dansa & och haroligt, men det viktigaste var att ingen skulle känna igen dem. Ibland låtsades de be om husrum för natten eller skulle sälja något.

Felixdagen skulle de klä ut "julagubbar". Man tog och stoppade upp gamla kläder, så att det liknade en person och ställde den utanför en nabos dörr, men dock så att ingen fick se en. Kunde man få dit den o-sedd, så att ingen visste vem som placerat dem där, så var det särskilt roligt, men man måste vara på sin vakt, ty annars blev man fasttagen och igenkänd, och det var ju förargligt

Julaspöke och
julagubbar

Skär
Fris
E. Hallberg

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

W. Richter

2426

Per. Olof Melander
E. Hallberg
Född 1855

P. a'

43.

Byangelägenheter.

Bysamling

Bysamling ha vi haft två gånger om året: den förste maj och förste november. Förste maj skulle ålder-
derman bytas. Sysslan gick omkring från ställe till ställe, och åboen skulle ha den ett år. Ursprungligen var här åtta åboar i Pärups by, men omkring 1900 var här femtiosex. Här var inga husmän och inga torpare. Äldermannen kallade till bysamling genom att tuta i byahornet. Han gick ut på en backe och tutade, så att det hördes långa vägar, och så samlades mannarna i byn undan för undan hos honom. Före min tid hade han mycket mera att göra än nu - ty än i dag ha vi ålderman, som skiftar vid samma tid. Byns gemensamma angelägenheter diskuterades. Byns jord bortarrenderades, arrendet skulle då betalas för jordarna. Brydestuor skulle repareras och hållas i stånd, likaså de gamla skvaltemöllorna: skvattorna, grustag gemensamma för byn skulle uttagas, ävenså lertag, brandspruta anskaffas o.s.v.

Ålderman

Den gamle åldermannen skulle bestå ett halvt stop brännvin och den nytillträdande likaså ett halvt stop. Var det en nytillträdande åbo, så skulle även han bestå "välkommen"-ett halvt stop brännvin. Här hade vi inte någon mat, men i Bessinge skulle de ha full måltid vid åldermansgillet. Här i byn hade vi sålunda två brydestuor och en "malttorra" och två möllor utmed Braån med mark omkring (som vi nu bortarrendera, ty möllorna äro nu borta, men byns rätt till marken kvarstår.) Åldermannen skulle förutom hornet förvara byns papper, bykartan m.m. samt en stor rörsked.

rörsked.

De hade ju "träbultavagnar", och för att hjulet inte skulle falla av, borrades ett hål längst ute på träaxeln med rörskedeh, och en pinne sattes i hålet. Vem som helst av byns invånare fick använda den utan betalning, men kom andra, fingo de betala.

Skvaltorna rådde två och två om. Var och en fick mala sitt te se, så de hade ingen möllare. De kommo te, se'n handkvarnarna tjänt ut. De fingo mala om efterhöstarna och möjligen om framtiden, då då va vatten. Till jul malde de så mycket råg som möjligt och fyllde stora mellbingar-kistor, som de lade melet i. De torkade först ruen i bagarugnen, annars hade det inte stått sig.

Skvaltör.

Handkvarnar hade de överallt. De bestodo av en ställning med två stenar, som kunde ställas olika långt från

Handkvarne

2426

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV3
45

varandra, allteftersom man ville ha det malda finare eller grövre. I mitten på övre stenen var ett hål, där det som skulle malas hälldes ner. Denna sten hade ett hål, där en pinne fastsatts. Med denna drogs stenen, under det att den undre låg stilla. På ena sidan var ett litet urtag med liksom en ränna, genom vilken det malda samlades upp. Numera användas de mest till att mala malt o.d. med.

Vädermöllor fanns här inga. Först ungefärdå jag föddes byggdes denna möllan i Pärup. En som hette Möller byggde en mölla i Bjälkhult och sedan här. Då fanns här ingen väg från Pärup till Grnkarp, men så ställde han om en väg (det var, då jag var ung. 4 - 5 år). Han hällde bom en tid (3 öre för att få komma igenom), men han ble snart tje å de och så blev vägen öppnad för allmänheten.

Det togs tull av säden för det mesta - i min tid betalades med vart tjugonde skålpund. Senare fick man välja på, om man hellre ville betala kontant.

Jag har i över 50 år räknat rusthåll och hemmantal. Här finns en del som äro rätt lyckade t.ex.

7319
132096 Anders Nils d.y. d. 25/2 27.

8485
1232896 N. Borg.

62239
6935040 Nils J. Olsson d.ä.

2426

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIVU. j.
46.Färgning

Man köper fyra lod vitriololja och $\frac{1}{2}$ lod blå färg, som stötes helt fint. Denna blå färg lägges i oljan och omröres väl med en träpinne. Sedan lämnas flaskan väl tilltäppt till 2. dagen, då det är färdigt att färga med. Och man tager till en mark garn, då det är först genomblött i hett vatten och väl utrent ett fingerborg fullt utav den tillsatta färgen, samt för sex öre aluh. Färgen omskvalpas väl i vattnet innan garne t ilägges. Sedan sättes garnet på en käpp och vändes flitigt i färgen, tills den uppkokar, då det är färdigt. Vill man ha det mörkare, islås mera färg.

Färgning

Ljusblått.

2426

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

47

2

Grönt

1/4 mark gul bresilja och för sex öre finstött alun
lägges i vatten samt låter det koka upp $\frac{1}{2}$ timme. Sedan ut-
redes garnet, då ett fingerborg av den förut tillsatta
blåfärgen islås och omskvalpas väl, då garnet påsättes
och väl omvändes samt låter det koka $\frac{1}{2}$ timme, då det är
färdigt. Vill man ha det mörkare islås mera blå färg.

Grönt

2426

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

3

48

KarmosinröttKarmosinrött.

En mark garn betas i 4 lod alun. 1 lod röd vin-
sten, som garnet kokas uti $1\frac{1}{2}$ timme. Sedan upptages det
och nytt vatten hälls i kitteln, då däri lägges $1/4$ mark
färmbock, som kokar $\frac{1}{2}$ timme. Sedan sköljes garnet och ut-
redes samt hänges på en käpp och vändes i färgen. Kokar
åter $1/4$ timme, då garnet upptages och $\frac{1}{2}$ lod pottaska
ilägges, och garnet påsättes, när askan är smält, då man
vänder garnet några gånger, så ät det färdigt.

2426

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

4.
49

Violett-rött

Violett - rött

Garnet betas i alun på samma sätt och hanteras f.ö.
som det karmosinröda. Sedan lägges det i rent vatten och
4 lod brun bresilja, som kokar i $\frac{1}{2}$ timme. Sedan påsättes
garnet samt vändes och kokas i färgen $\frac{1}{4}$ timme. Då upp-
teges det och 1 lod vit pottaska ilägges. När den är väl
smält upptages garnet och vändes några gånger, då det är
färdigt. Vill man ha det mörkare, ilägges mera pottaska.

2426

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

5.
50.

Sandel brunt

Sandelbrunt.

Ett lod sandel och 1 lod galläpple
några nävar mjölbärsris till en mark garn. Detta kokas uti
 $1\frac{1}{2}$ timme. Sedan upptages garnet och 1 lod vitriol ilägges.
Garnet utredes väl på en käpp samt i denna färgen vändes
och kokas $1/4$ timme. Vill man ha det mörkare ilägges mera
vitriol.

2426

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

6.
51.

Svenskt mörkblått

Svenskt mörk-
blått

En mark garn kokar i 1 lod vitriol 1/4 timme.

Sedan upptages garnet och sköljes samt nytt vatten ihäl-
les och ilägges 1/4 mærk brun bresilja, som kokas 1 timme.

Sedan utredes garnet väl och vändes flitigt på en käpp i
färgen och kokas 1/4 timme, då är det färdigt.

(Till brunt använde de även "stenamoss", som de samlade
upp på stenarna).

52.

2426

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Mörkblått lingarn.

Mörkblått
lingarn.

1/8 lod spanskgröna tages till en mark
garn, samt stötes helt fint och lägges i kokhett vatten.
Däri lägges garnet och skall ligga, tills vattnet blir
svalt, då garnet upptages och torkas. Sedan lägges i
varmt vatten 1/4 mark brun bresilja, som förut kokas $\frac{1}{2}$
timme. Garnet påsättes och vändes några gånger. Sedan
nerlägges och icke upptages, förrän färgsoppan är fullt
avsvalnad, då det upptages och torkas. På samma sätt
fås svart, då man tager 1/4 lod spanskgröna och $\frac{1}{2}$ mark
brun bresilja, som silas med litet pottaska.

Svart.

2426

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

53^{8.}

Svart ullgarn

Svart ullgarn.

En mark garn kokas i 2 lod galläpple och ale-
bark, som garnet kokas i $1\frac{1}{2}$ timme. Sedan upptages det och
2 lod vitriol lägges. Däri lägges ock 1 lod brun bresilja
som garnet kokas i $1\frac{1}{2}$ timme, då det upptages och svalnas.
Sedan lägges 1 lod vitriol och 1 lod brun bresilja, samt
låtes garnet 1 timme däruti. Blir det inte fullt svart
kokas det $\frac{1}{2}$ timme till med 1 lod vitriol.

2426

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

54 9.

Grått ullgarn

Grått ullgarn

1 lod galläpple och 1 lod röd vinsten tages till
1 mark garn, som det kokas i $\frac{1}{2}$ timme. Sedan upptages
garnet och 1 lod vitriol lägges. Sedan vändes garnet på
en käpp i färgen och kokar $\frac{1}{4}$ timme. Vill man ha det
mörkare lägges 1 lod brun bresilja.

55^{10.}

2426

Brandgult

Brandgult.

Lut kokas av spiseldsaska, som lämnas till att sjunka, tills hon blir klar, då däri lägges för en skilling nystött och väl riven oliana, som kokas en liten stund, då grytan avlyftes och garnet ilägges och icke upptages förrän färgsoppan är avsvälnad. Sedan upptages och sköljes, då det är färdigt. Samma färg biter även på lingarn.

56. 11.

2426

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Äkta rött.

Äkta rött.

1½ lod Conschenell, 1 lod engelskt ten, 2 lod vit
vinsten tages till en mark garn. Conschenellen stötes
helt fint och lägges i blöt i rent vatten i 24 timmar.
Tenet sönderskäres helt fint, skedvatten påfyller ungefär-
ligen med så mycket varmt vatten, som vattnet är, innan
tenet ilägges. Vinstenen stötes fint. Garnet tvättas i
vetekli och sedan conschenellen en stund först kokat i-
slås vinstenen på skedvatthet. Sedan påfyller kitteln
och garnet ilägges och kokas så länge där synes någon
färg uti vattnet, då det är färdigt.

57¹²

2426

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKLIVSARKIV

Äkta mörkblått.

Äkta mörkblått

1 mark garn kokas i 4 lod alun och 1 lod finstätt vinsten i 1 timme, då garnet upptages och halvtorkas. Sedan slås rent vatten i kittelen och 1/4 mark brun bresilja som däri lägges och kokas först $\frac{1}{2}$ timme. Sedan sköljes det alunbetade garnet och utredes och sättes på käpp och i denna färg vändes och kokas 1/4 timme, då garnet upptages och spisaska slås däri. Garnet vändes några gånger, då det är färdigt.

58. 13.

2426

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Äkta blått på bomull och linne

Äkta blått på
bomull o. linne

1 lod finstött blåfärg och 1 lod grön vitriol
och 2 lod nybränd kalk tages till 1 kanna vatten, som
snart kommer i arbete och jäsning och när färgsoppan
blir grönaktig och antager kopparfärg innantill och blir
skum i, då är färgen färdig att färga med, då man garnet
flera gånger i färgen och emellanåt sköljer allt som mörk-
heten fordrar. Opselvera att bomullsgarnet skall först ko-
kas i vatten och att det blir väl genomblött.

59 14.

2426

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Brezelinblått

Brezelinblått

En mark garn kokas i 8 lod alun och 4 lod vinsten
och 6 lod brun bresilja och 3 nävar vetekli. Det kokar $\frac{1}{2}$
timme. Sedan lägges det i bykelut, så är det färdigt.

2426

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIVRött ullgarnRött ullgarn

En mark garn kokas i 6 lod alun $\frac{1}{2}$ timme. Sedan
tages det upp och torkas och rent vatten hälls i kit-
telen, däri lägges 12 lod fermbock.

(Avskrift efter Olof Nilssons morfar Nils Pettersson, som
dog omkring 1825. Nilssons mor född i Agusa, Andrarums sn.
Albo hd.- Slutet på rött ullgarn och den sista beskriv-
ningen: Scharlakansrött på linne- är ofullständigt, då
antedkningarna där äro sönderrivna.).

Ph.
Frosta hd
O. Tullerup
1929

Uppt. W. Richter
Ber. Olaf Nilsson
f. 1855. 2426

F. 61

LUNDS UNIVERSITET
FOLKMINNESARKIV

Vårdträd

De gamla talade om vårdträd, och dessa voro de
särskilt rädda om, ty dessa skulle föra lycka med sig
om de trivdes.

Vårdträd

Vårdträd kallade de även de "takryttare", som
lades över ryggen på halmtaken för att hålla halmen kvar.

62.

2426

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Röstningsordning i Ö.Sallerups byar. förr.

Pärup. Grankarp. Biskopsboda. Frennarp. Bessinge.

Guddastad. Ormastorp. Tormastorp. Henset. Kölleröd.

Tattarp. Gummarp. Omset. Tullsåkra. Ullatoftha. Orröd.